

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

37384

Aşağıdaki sorularımın **Dışişleri Bakanı Hakan FİDAN** tarafından Anayasanın 98' inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Semra ÇAĞLAR GÖKALP

Bitlis Milletvekili

Ukrayna'da devam eden savaş nedeniyle ebeveynlerini kaybetmiş ya da devlet koruması altındaki 510 çocuk, Şubat 2022'den sonra "Savaşsız Çocukluk Projesi" kapsamında geçici olarak Türkiye'deki otel ve yerel çocuk koruma kurumlarına yerleştirildi. Ancak 2024 yılının Mart ayında aralarında Ukrayna Parlamentosu İnsan Hakları Komiseri, Dnipropetrovsk Bölgesel Askeri İdaresi, Türkiye Kamu Denetçiliği Kurumu ve Türkiye UNICEF temsilcilerinin de yer aldığı heyet, çocukların Antalya Beldibi'nde kaldığı oteli teftişi ile ihmal ve istismar zinciri açığa çıkmıştır. Heyetin hazırladığı kapsamlı rapor ile uluslararası araştırmacı gazetecilik ağlarının (özellikle OCCRP) bulguları, bu çocukların Türkiye'de ciddi boyutta ihmal, psikolojik ve fiziksel şiddet, hatta cinsel istismar ile karşı karşıya kaldığını göstermektedir.

Raporda, Türkiye'ye getirilen çocukların uygun denetim mekanizmaları olmaksızın otellere yerleştirildiği; barınma, sağlık, beslenme ve güvenlik ihtiyaçlarının sistematik biçimde karşılanmadığı; çocuklara yönelik şiddet ve istismar vakalarının hem yerel çalışanlar hem de vakıf personelleri tarafından gerçekleştirilmiş olabileceği belirtilmektedir. Özellikle iki kız çocuğunun (15 ve 16 yaşında) istismar sonucu hamile kalması sonrası sessizce Ukrayna'ya geri gönderilmeleri ve sosyal hizmet desteğinden dahi mahrum bırakılmaları, çocuklardan birinin doğum sonrası intihar girişiminde bulunduğu yönündeki bilgiler çocuk hakları ve çocuk koruma yükümlülükleri anlamında devletin, uluslararası aktörlerin ve toplumun içine düştüğü derin çürümenin ve bunun beraberinde getirdiği politik tercihlerin acımasız bir yansıması olarak görülmelidir.

Raporun ortaya koyduğu en kritik hususlar arasında Türkiye'de çocukların konakladığı alanların denetlenmediği, yetkililerin çocuklara düzenli aralıklarla erişimine engel çıkarıldığı, psikososyal destek, eğitim ve sağlık hizmetlerinin sağlanmadığı, olay sonrası hem Türkiye'de hem Ukrayna'da açılan soruşturmalarda ciddi eksiklikler bulunduğu ve hiçbir sorumlunun cezalandırılmadığı, çocukların Türkiye'de tutulduğu süre boyunca devlet gözetim ve sorumluluğunun gereği gibi işletilmediği yönünde bilgiler bulunmaktadır.

Türkiye, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Cenevre Sözleşmeleri ve savaş mağduru çocukların korunmasına dair uluslararası normlara taraf bir ülkedir. Devletin korumasına emanet edilen savaş yetimlerinin ağır istismara uğraması sadece insan hakları ihlali değil; diplomatik, hukuki ve etik açıdan büyük bir sorumluluk krizidir. Dışişleri Bakanlığı, bu çocukların Türkiye'ye giriş süreçlerinde, statülerinin belirlenmesinde, ilgili kurumlar arası koordinasyonda, uluslararası kuruluşlarla ilişkide ve koruma mekanizmalarının kurulmasında doğrudan yetkili bir makamdır.

Bu bağlamda;

1. Türkiye'ye getirilen Ukraynalı yetimlerin ülkeye kabul ve yerleştirme süreçlerinde Dışişleri Bakanlığı'nın rolü ve sorumluluk alanı tam olarak nedir? Hangi aşamalarda Bakanlık onayı veya koordinasyonu sağlanmıştır?
2. Söz konusu çocukların statüsü (misafir, geçici koruma, özel program vb.) hangi hukuki tanım üzerinden belirlenmiştir? Bu statü belirlenirken uluslararası kurumlarla (Ukrayna yetkilileri, UNICEF, UNHCR, IOM vb.) resmi bir protokol yapılmış mıdır?
3. OCCRP bulguları ve imzalı Ukrayna raporunda belirtilen ağır ihmal ve cinsel istismar iddiaları hakkında Bakanlığınız ilk olarak ne zaman bilgilendirilmiştir? Bu bilgilendirme sonrasında hangi adımlar atılmıştır?
4. Türkiye'ye getirilen çocukların konakladıkları otellerde ortaya çıkan istismar iddialarına dair Dışişleri Bakanlığı, ilgili Türk makamlarından resmî inceleme talebinde bulunmuş mudur? Bulunduysa sonuçları nelerdir?
5. İki kız çocuğunun istismar sonucu hamile kalması sonrasında Ukrayna'ya gönderildikleri iddiası Bakanlığınız tarafından doğrulanmış mıdır? Bu süreçte Bakanlık denetimi yapılmış mıdır?
6. Bu çocukların Türkiye'de kaldıkları süre boyunca Ukraynalı yetkililerin çocuklara erişiminin kısıtlandığı iddiası doğru mudur? Böyle bir kısıtlama hangi makam tarafından yapılmıştır?
7. Çocukların korunmasına ilişkin uluslararası yükümlülükler gözetildiğinde, Türkiye'nin bu vakada ihmal sorumluluğu oluştuğunu değerlendiriyor musunuz? Bakanlığınız bu konuda Ukrayna tarafına bir açıklama veya rapor sunmuş mudur?
8. Savaş ve afet koşullarında Türkiye'ye getirilen yabancı ve refakatsiz çocuklara dair diplomatik ve idari prosedürler nelerdir? Bu çocukların korunması için Bakanlığın özel bir rehberi, protokolü veya denetim mekanizması var mıdır?
9. Türkiye'ye getirilen Ukraynalı savaş mağduru çocuklara ilişkin yaşanan bu vahim tablo sonrasında, Dışişleri Bakanlığı benzer programlarda çocukların güvenliğinin sağlanması için yeni bir düzenleme, protokol veya denetim planı hazırlamış mıdır? Hazırlandıysa içeriği nasıldır?